

RECHTEN OP PLANTEN

© W. De Geest

Er verandert heel wat in de wereld van de plantenveredelingstechnologie en de commerciële impact daar van. Zo was er nog vrij recent in de groentewereld algemeen protest tegen het feit dat octrooien op natuurlijke planteneigenschappen (zoals resistentie) er toe zouden leiden dat rassenkeuzes en daarmee ook de snelste route naar betere en duurzamere rassen worden beperkt. In vorig nummer hadden wij het over de techniek van de Marker Assisted Breeding waarbij gericht en sneller kan veredeld worden. Van deze nieuwe ontwikkelingen wil men vaak ook de techniek of de nieuwigheid op zich beschermen. Het kwekersrecht is vrij algemeen ingeburgerd.

.....
Willy De Geest, (bronnen: Altius, FOD Economie)

Nederland staat als land op kop van de aanvragen voor Europees kwekersrecht. Volgens het onderzoeksbureau Panteia is de Nederlandse agrarische sector jaarlijks goed voor circa 1.400 aanvragen van kwekersrecht en 500 merkaanvragen. In totaal zijn in Nederland in de periode 2008–2012 7.142 kwekersrechten aangevraagd door 452 bedrijven. De meeste kwekersrecht-aanvragen zijn voor groenten (44%), gevolgd door sierteeltproducten (34%), bollen (17%) en boomkwekerijproducten (5%). Op EU-schaal gezien staat België op de zevende plaats bij de aanvragen om Europese bescherming. 58% van deze aanvragen gaat over sierteeltproducten.

Het Belgisch kwekersrecht anderzijds zit nog altijd onder het wettelijk kader van de UPOV-regeling die dateert van 1961. Het is een wetgeving die steeds minder relevant wordt.

Een kwekersrecht is niet hetzelfde als een octrooi

Er is een duidelijk onderscheid tussen een octrooi en een kwekersrecht:

- een **octrooi** geeft bescherming aan een technologische ontwikkeling (genetic engineering) m.a.w. een uitvinding, geen natuurlijke fenomenen. Een octrooi verleent de houder

in de eerste plaats exclusieve exploitatierechten die tegelijkertijd het recht inhouden om derden te verbieden om de uitvinding te gebruiken zonder voorafgaande toestemming (verbodsrecht).

- een **kwekersrecht** geeft bescherming aan een ras, de laagst bekende rang binnen een taxonomische groep. Dit ras moet gedefinieerd zijn aan de hand van de expressie van de eigenschappen en onderscheiden zijn van elke andere plantengroep op grond van ten minste één van die eigenschappen. De nieuwigheid moet daarenboven beschouwd worden als een eenheid gezien zijn geschiktheid om onveranderd te worden vermeerderd. Dit ras is dus niet octrooieerbaar op één uitzondering na, namelijk wanneer de uitvoerbaarheid van de uitvinding zich technisch gezien niet beperkt tot één bepaald plantenras.

Het kwekersrecht

Het kwekersrecht geeft bescherming op het voortbrengen of vermeerderen, conditioneren ten behoeve van vermeerdering, te koop aanbieden, verkopen of verhandelen, uitvoeren, invoeren en opslaan voor één van deze doeleinden. Een kwekersrecht geeft

u dus een aantal exclusieve rechten ten aanzien van de exploitatie van een plantenras. Deze rechten kunt u uiteraard ook in licentie geven, of ze overdragen. Tenslotte hebt u ook het recht om op te treden tegen derden die inbreuk plegen op uw kwekersrecht. Er gelden wel enkele uitzonderingen.

Wanneer u houder bent van een kwekerscertificaat, mag niemand zonder uw toestemming teeltmateriaal van het beschermde plantenras voor commerciële doeleinden voortbrengen of verhandelen. Let op, de toekenning van een kwekerscertificaat staat los van het al dan niet mogen produceren of verhandelen van teeltmateriaal. Het is dus niet omdat u het kwekersrecht op een plantenras heeft, dat u dit dan ook noodzakelijkerwijs op de markt mag brengen.

Onder teeltmateriaal begrijpt men zowel geslachtelijk teeltmateriaal zoals zaaigoed maar ook ongeslachtelijk teeltmateriaal zoals enten, stekken en zelfs de gehele plant, wanneer deze als kweekmateriaal gebruikt wordt.

Bij een Belgisch kwekerscertificaat is slechts het produceren en verhandelen van teeltmateriaal exclusief voorbehouden aan de houder. Het

verhandelen van oogstmateriaal of afgeleide producten valt voorlopig dus niet onder het Belgisch kwekersrecht. Eens België het UPOV Verdrag 1991 geratificeerd heeft, zal dit veranderen. Het kwekersrecht strekt zich wel uit tot sierplanten of delen ervan die gewoonlijk niet voor vermeerderingsdoeleinden worden verhandeld in het geval deze toch als vermeerderingsmateriaal zouden gebruikt worden voor de productie van sierplanten of snijbloemen voor de handel. Met andere woorden, men kan niet zomaar rozen in de handel kopen om deze dan te vermeerderen en opnieuw te verhandelen als snijbloem.

Wil men het beschermde plantenras niet zelf exploiteren, dan kan men zijn kwekersrecht ook in licentie geven of overdragen. De wettelijk voorziene vormvoorwaarden moeten hier nageleefd worden. Zo kan een overdracht slechts schriftelijk gebeuren en is ze slechts tegenstelbaar aan derden na inschrijving in het rassenregister. Ook een licentie moet worden betekend aan de Dienst voor de Intellectuele Eigendom.

Zelfs wanneer het kwekersrecht nog niet verleend is, maar de aanvraag wel werd ingediend, beschikt de kweker al over een aantal rechten. Men kan dus niet profiteren van de procedurelooptijd om ondertussen andermans plantenrassen te exploiteren. Zo kan de kweker al vóór de effectieve verlening van het kwekerscertificaat staking van de inbreukmakende handelingen vorderen.

ZITDAG INTELLECTUELE EIGENDOM

Het Innovatiecentrum doet aan individuele en kosteloze bedrijfsbegeleiding bij innovatie en wordt hierbij gesteund door IWT. De focus van de begeleiding ligt bij de KMO's uit alle geledingen van de economische activiteit, waaronder ook land- en tuinbouw.

Er wordt op - **dinsdag 3 juni tussen 9 u en 17 u.** - een zitdag gehouden rond merken, modellen en octrooien. Diverse experts staan die dag ter beschikking. Een gesprek duurt ongeveer 45 minuten.

Plaats van gebeuren is het Innovatiecentrum West-Vlaanderen, Etienne Sabbeaan 51, te Kortrijk. Deelname is gratis en inschrijven kan via het nummer 056/28.28.80.

Zoekt u algemene informatie dan kan dit via www.innovatiecentrum.be

Een aantal begrippen zijn van essentieel belang als het gaat om de toekenning van een kwekersrecht. Deze zijn 'onderscheidbaarheid, homogeniteit of uniformiteit, bestendigheid of stabiliteit, nieuw en deugdelijke rasbenaming'.

Naast uniformiteit en stabiliteit vragen de termen onderscheidbaar, nieuw en rasbenaming toch wat meer uitleg.

Een ras is **onderscheidbaar** als het door de expressie van de eigenschappen die voortvloeit uit een bijzonder genotype of combinatie van genotypen duidelijk te onderscheiden is van elk ander ras waarvan het bestaan op de datum van indiening van de aanvraag algemeen bekend is.

Een ras is **nieuw** als nog geen teelt- of oogstmateriaal van het ras door of met de toestemming van de kweker

aan derden is verkocht of geenszins afgestaan, met het oog op de exploitatie van het ras (i) eerder dan 1 jaar voor de aanvraagdatum en in de EU en(ii) eerder dan 4 jaar of, voor bomen en wijnstokken eerder dan 6 jaar, voor de aanvraagdatum buiten de EU.

De **rasbenaming** is een generieke benaming eigen aan een geslacht of soort en niet hetzelfde als een merkenrecht dat een exclusief recht op de benaming is. De rasbenaming moet verplicht gebruikt worden, ook voor derden.

De beschermingsduur van een kwekersrecht bedraagt 25 jaar vanaf de verlening, behalve voor rassen van bomen waar een termijn van 30 jaar geldt (ook voor wijnstokken en aardappelen). ■

TOEKOMSTIGE COMPETENTIENODEN IN DE GROENE SECTOREN WORDEN IN KAART GEBRACHT

Met het project Vlamt (Vlaams Arbeidsmarktonderzoek voor de toekomst) wil men de toekomstige competentienoden van de Vlaamse arbeidsmarkt in kaart brengen en dat zal deels gebeuren door sectorale focusstudies. Het project wordt ondersteund door de Vlaamse Overheid en het Europees Sociaal Fonds.

Groene sectoren

Voor de groene sectoren heeft EDUplus een project ingediend bij het Europees Sociaal Fonds om de toekomstige competentienoden van de werknemers in de sectoren landbouw, tuinbouw, tuinaanleg en -onderhoud en loonwerk te detecteren. Het project is ondertussen van start gegaan. EDUplus wordt voor de uitvoering van het project bijgestaan door het onderzoeksbureau Tempera. In een eerste fase werden een aantal bedrijven bezocht waar er gepolst werd

naar de toekomstige ontwikkelingen van en binnen deze bedrijven en naar de verwachte invloed op de competenties van de werknemers. Hieruit heeft Tempera per sector een aantal verwachte tendensen en de noodzakelijke competenties van de medewerkers geïdentificeerd.

In een tweede fase zal bij bedrijven de invloed van de tendensen op de noodzakelijke competenties van de medewerkers afgetoetst worden. EDUplus

voert deze bedrijfsbezoeken uit tijdens de periode mei – augustus 2014.

Indien er binnen uw bedrijf interesse is om aan dit project mee te werken, dan kunt u altijd EDUplus hierover contacteren. ■

Stephan Wullaert
stephan.wullaert@eduplus.be